

Exposar el cinema

ESTER XARGAY

►►► reflexions artístiques no té pèdua, amb escrits sobre Cézanne, l'impressionisme, Matisse, André Salmon, etcètera, i amb notes sobre algunes de les seves pròpies obres. Al quadern *Ninots* segueix l'epistolari, un petit bloc de correspondència que inclou cartes a l'oncle Anselm Domènech, a Lorca, a Josep M. de Sagarra. Destaquen també les cartes enviades a Dalí per Joan Subías, Sebastià Gasch i Buñuel.

La major part d'aquests manuscrits posen de manifest com Salvador Dalí té una vocació innata d'escriptor i, al mateix temps, una capacitat per il·lustrar plàsticament el tema del qual està parlant amb una gràcia incomparable, bé mitjançant iròniques caplletres, bé amb gargots o ninots que s'integren al text o s'hi sobreposen sense tenir-hi res a veure. Aquest mateix esperit *grafític* el trobem a la seixantena de dedicatòries que Dalí estampà als llibres que posseïa Joan Abelló. L'exposició ha tingut l'encert de seleccionar dels manuscrits aquests dibuixos i caplletres per engrandir-los i crear un ambient gairebé només amb aquestes lletres i grafits.

Tant per la importància del fons documental dalinià, com per la posada en escena i el treball d'ordenació i catalogació que s'ha fet, aquesta exposició té uns valors únics que converteixen el catàleg en un document imprescindible en la historiografia daliniana.

Salvador Dalí, *Lletres i ninots*.
Museu Municipal Joan Abelló, Berenguer III, 122.
Mollet del Vallès.
Fins al 31 d'octubre.

EXPOSICIONS

La ciutat del cineastes.
Dins la Triennial Barcelona Art Report 2001. *Experiències*.
Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.
Fins al 25 de novembre.

La idea dels locals anomenats multicines dona peu al recorregut de *La ciutat dels cineastes*, una exposició que ens presenta detalls d'una sucosa cartellera de cinema contemporani, amb una selecció de films que potser ja coneixem i que ara, però, se'ns mostren des de l'altra banda del pati de butaques.

Així, a les multisales –que es converteixen en espais personalitzats per a cada film i que potencien els missatges i les característiques més íntimes del cinema d'autor que s'hi exposa–, s'hi ensenya el treball de més d'una trentena de directors, com ara Jan Svankmajer, Wong Kar Wai, Wim Wenders, José Luis Guerín, David Lynch, Abbas Kiarostami, Takeshi Kitano, Aleksandr Sokurov, Iván Zulueta, Fernando León, Isabel Coixet, Samira Markmalbaf, Theo Angelopoulos, David Cronenberg, Bigas Luna...

Cada espai proposa una re-

Fotograma de 'Stranger than Paradise', de Jim Jarmush

flexió a l'entorn d'experiències cinematogràfiques diverses, en les quals preval la mirada del cineasta, aquí deslliurada de l'argument que tot sovint encotilla les pel·lícules. I és a través de projeccions de fragments de films, i de fotografies, maquetes, dibuixos, esbossos, objectes d'*attrezzo*, etcètera, com es va configurant tot allò que s'amaga en la realització dels films.

Jordi Balló i Andrés Hispano –tots dos guionistes i directors d'aquesta mostra que col·loca

el pla-seqüència cinematogràfic a les parets d'un centre d'art– hi estableixen dotze apartats específics, els quals ens endinsen pels paisatges i pels comportaments que s'hi manifesten. Són territoris reals que han esdevingut escenaris de films: des de ciutats fins a indrets naturals remots, tot passant pels desolats extraradis de les ciutats. I també s'hi inclouen *no-llocs*, elaborats amb animacions de procediments diversos, o sigui, espais virtuals creats només per al film.

Inicia la mostra l'apartat *La memòria del territori*, que ens du per les petges que el passat ha deixat com a cicatrius en alguns paratges. Hi ha, entre d'altres projeccions, la seqüència final del film de Nanni Moretti *Caro Diario*, quan aquest director va amb la seva motocicleta, pels camins d'Ostia, per fer cap al lloc on Pier Paolo Pasolini va ser assassinat.

Cal destacar l'espai *El drama de la fi del món*, on el paisatge natural, remot, comporta inadaptació, aïllament i dificultats de realització. Podem lle-

gir les llibretes de rodatge, les notes, reflexions i estats d'ànims dels directors, i podem seguir el *making of* de films com ara *Sacrifice*, la darrera obra de Tarkovsky, *Pau i el seu germà*, de Marc Recha, i *Stranger than Paradise*, de Jim Jarmusch.

Aquest mateix apartat, amb una seqüència punyent del film *El dia del pa*, del documentalista rus Sergei Dvortsov, recull la duresa que suposa viure aïllat en plena natura. Hi queda palès l'esforç desmesurat d'unes persones grans que empenyen, per la neu, un vagó de tren amb unes quantes caixes de pa a dins.

EL MIRALL DEL MÓN

L'apartat *Al gueto* reflecteix els diferents àmbits d'una mateixa ciutat, uns espais amb lleis pròpies. Hi podem veure un muntatge, realitzat per Andrés Hispano, que evidencia com la ciutat de Los Angeles, a través del cinema, s'ha convertit en un mirall del nostre món que reflecteix els estereotips de la cultura de l'èxit, de la buidor, dels deures i de les frustracions. Hispano ho articula amb cinc projeccions simultànies de seqüències de diversos films amb catàstrofes rodats a Los Angeles. Tot plegat va passant per escenes sentimentalistes, racistes, classistes, violentes, etcètera, que aboquen a un desenfrenat *in crescendo* d'acció, amb sacsejos de terror i d'humor. En resulta un còctel explosiu de gran interès. I és així mateix remarcable, a l'espai *Fluxos*, l'esplèndida videoinstal·lació *D'Est au Sud*, de Chantal Akerman. ¿Cal realment exposar el cinema? ¿És necessari aquest desplegament de disseny per exposar-lo? Una resposta la trobem a l'excel·lent catàleg de la mostra: "Mentre tot el públic mirava la pantalla, el nen curiós de *Cinema Paradiso* mirava cap al raig de llum del projector".

El crit d'alerta de Marga Ximenez

CONXITA OLIVER

EXPOSICIONS

Marga Ximenez,
Bodegons de premsa.
Mx Espai Art Contemporani.
Llibreteria, 7. Barcelona.
Fins al 5 d'octubre.

Seguint amb el mateix plantejament de denúncia que desenvolupà en l'anterior exposició titulada *La vuitena arma* i que presentà a La Xina Art el febrer passat, Marga Ximenez mostra –en l'espai que ella mateixa dirigeix– una magnífica tria de les seves peces recents. *Bodegons de premsa* és la continuació d'aquella exposició que acusava la violència que pateixen arreu del món les dones. Però ara encara va més enllà, convertint cada peça en una mena de petita escenografia que actua com un altar, on, en cadascun dels quals, se celebra una cerimò-

nia votiva per reivindicar la igualtat i la justícia.

Cada peça esdevé una natura morta, una mena de muntatge amb diversos objectes que procedeixen com si d'una notícia periodística es tractés. Perquè, cada atuell, estri, utensili, desferra o vestigi que formen part del tot té una missió específica en el discurs de la unitat, sense que existeixi cap element gratuït. L'anàlisi de cadascun d'aquests elements en relació amb els altres va donant a l'espectador les claus interpretatives que sempre conflueixen en les mutilacions físiques i psicològiques dels més febles.

MATERIAL RECICLAT

Cal subratllar que Marga Ximenez és pionera en l'ús de materials tramats, tous, flexibles i en l'emprament de fibres tèxtils en obres tridimensionals. Però, en aquesta instal·lació –i també en l'anterior– utilitza material reciclat del seu propi ús; una actitud este-

Obra de Marga Ximenez

tica i una proposta plàstica lligada estretament a una contundent resposta a la societat de consum. Les pròpies deixalles tornen a tenir una nova funció de la mateixa manera que els països subdesenvolu-

dors passius. Amb aquests *Bodegons de premsa* Marga Ximenez vol commocionar els nostres sentits i fer-nos conscients d'una crua realitat provocada per la societat del diner i la riquesa.